

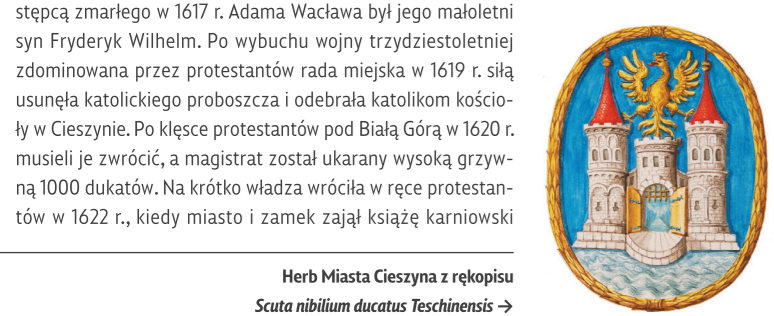

Panorama Cieszyna, miedzioryt M. Meriana z *Topographiae Bohemiae, Moraviae et Silesiae* (1650 r.) ↑

W 1438 r. księżna i jej synowie sprzedali prawo bicia monet miastu. W 1442 r. bracia podzielili się terytorium księstwa, Cieszyn z okolicami przypadł Przemysłowi II i Władysławowi. Księstwo cieszyńskie zjednoczył Przemysław II, który przeżył swoich braci. W 1468 r. przyznał Cieszynowi prawo warzenia piwa pszenicznego, co było podstawą późniejszego miejskiego monopolu piwnego. Ostatecznie Kazimierz II obdarzył miasto prawem wyłączności warzenia i sprzedaży piwa w 42 sąsiednich miejscowościach (1523 r.) oraz monopolem winnym. Książę uregulował też system pracy magistratu, bronił mieszczan przed szlachtą, a cieszyńskich rzemieślników przed obcymi. Dbał o rozwój cechów, ale też o interesy zwykłych mieszkańców.

Wielkie zmiany czekały miasto w czasach księcia Wacława Adama, który objął osobiste rządy w 1545 r. Książę zaprowadził w księstwie cieszyńskim reformację, usunął katolickich księży i zakonników, skonfiskował majątki instytucji kościelnych. Po śmierci Wacława Adama w 1579 r. regencję objęła jego druga żona Katarzyna Sydonia, matka urodzonego już po śmierci księcia, syna Adama Wacława. Za jej wstawiennictwem w 1581 r. cesarz Rudolf II nadał Cieszynowi prawo odbywania czwartego jarmarku w dniu św. Andrzeja, w 1585 r. księżna darowała miastu grunt pod cmentarz ofiar zarazy. Miasto popadało jednak w coraz większe długi, wiele domów w mieście stało pustych. W 1595 r. Adam Wacław objął osobiste rządy, w 1598 r. potwierdził przywileje posiadane przez cieszyńskich mieszczan, nakazał im też na wieczne czasy pozostać przy wyznaniu ewangelickim. Już jednak w końcu 1609 r. Adam Wacław dokonał konwersji do Kościoła katolickiego, zwrócił majątki katolickim zakonowi, a protestanckich kaznodziejów wypędził. Następca zmarłego w 1617 r. Adama Wacława był jego małoletni syn Fryderyk Wilhelm. Po wybuchu wojny trzydziestoletniej zdominowana przez protestantów rada miejska w 1619 r. siłą usunęła katolickiego proboszcza i odebrała katolikom kościół w Cieszynie. Po klęsce protestantów pod Białą Górą w 1620 r. musieli jej zwrócić, a magistrat został ukarany wysoką grzywną 1000 dukatów. Na krótko władza wróciła w ręce protestantów w 1622 r., kiedy miasto i zamek zajął książę karniowski

Herb Miasta Cieszyna z rękopisu *Scuta nobilium ducatus Teschenensis* →

Herb Miasta Cieszyna z rękopisu *Scuta nobilium ducatus Teschenensis* →

Książę Adam Wacław ↑

Elżbieta Kurlandzka, żona ks. Adama Wacława ↑

Talar księcia Adama Wacława ↑

Jan Jerzy Hohenzollern. Kiedy książę Fryderyk Wilhelm osobiście objął rządy w 1624 r. usunął protestanckich duchownych, a członków władz miejskich ukarał. Zmarł jednak w roku następnym w drodze do Niderlandów, gdzie zamierzał walczyć przeciwko protestantom.

Fryderyk Wilhelm był ostatnim męskim potomkiem cieszyńskiej linii Piastów. W testamencie zapisał księstwo swojej siostrze Elżbiecie Lukrecji, na co dopiero po kilkunastu latach zgodził się królówi Czech, od XIV w. lenni zwierzchnicy księstwa cieszyńskiego. Mogła panować w Cieszynie, ale bez prawa przekazania władzy dzieciom z małżeństwa z księciem Gundakerem Liechtensteinem. Jej rządy przypadły na czasy wojny trzydziestoletniej (1618–48), kiedy oddziały wojskowe obu walczących stron docierały także do Cieszyna. W 1626 r. miasto zajęły wojska duńskie, przywracając po raz kolejny protestanckich pastorów. W 1629 roku księżna została zmuszona do wydania Statutu religijnego, ograniczającego udział we władzach miejskich i cechach wyłącznie do katolików. Efektem był exodus wielkiej liczby protestanckich mieszkańców Cieszyna. W następstwie emigracji, wojny i epidemii niemal połowa domów w mieście stała pusta.

Książę Fryderyk Wilhelm (1625 r.) ↑

Jeszcze kilkakrotnie oddziały wojskowe zajmowały Cieszyn, w 1645 r. miasto i zamek zajął oddział wojsk szwedzkich. Po kilkutygodniowym oblężeniu zamku przez wojska cesarskie na wiosnę roku następnego rezydencja cieszyńskich Piastów została całkowicie zrujnowana. Ostatnie lata życia księżna spędziła w pro-wizorycznej siedzibie na rogu cieszyńskiego Rynku i obecnej ulicy Szersznika, gdzie zmarła 19 maja 1653 r. Po wygaśnięciu cieszyńskiej linii dynastii Piastów księstwo cieszyńskie przypadło królom Czech, czyli Habsburgom.

Rysunek tuszem z dokumentu księżnej Elżbiety Lukrecji (1647 r.) ↓

Talar księżnej Elżbiety Lukrecji ↑

Zamek z *Kroniki Miasta* (1789 r.) ↑

— Cieszyn —

Obiektem, w najbardziej bezpośredni sposób związanym z dynastią Piastów jest cieszyński zamek, ulokowany na Wzgórzu Zamkowym. Stąd też od niego należy rozpocząć zwiedzanie piastowskich zabytków w Cieszynie.

Wzgórze Zamkowe (frag. miedziorytu z XVIII w.) ↑

1. Piastowski (górnny) zamek (Wzgórze Zamkowe)

Po okresie przynależności do Wielkich Moraw i księstwa czeskiego, gród w Cieszynie został włączony do państwa Piastów ok. 990 r., a zarządzał nim kasztelan. Gród był ufortyfikowany obwałowaniami drewniano-ziemnymi, stopniowo wznoszono budowle murowane: rotundę pod wezwaniem św. Mikołaja, okrągłą wieżę ostatecznej obrony. Intensywna rozbudowa Wzgórza Zamkowego nastąpiła w momencie, kiedy zamek stał się siedzibą piastowskich władców. W czasach Kazimierza I i Przemysława I Noszaka powstał murowany zamek, otoczony murami. Przemysław I przy pracach na zamku zatrudniał artystów z praskiego warsztatu rzeźbiarskiego Piotra Parlera. Reprezentacyjne sale zdobione były m.in. płytkami z napisami w języku łacińskim z imieniem księcia Przemysława. W oknach umieszczono kolorowe płytki szklane z herbem cieszyńskich Piastów. Całości dopełniały pomieszczenia gospodarcze. Tzw. górny zamek otoczony był potężnym murem z basztami. Do bramy broniła dostępu potężna wieża przybramna, o średnicy prawie 10 metrów, o grubości muru 3,4 m. Poniżej leżał zamek

Tarcza z orłem piastowskim ↓

Pałac Myśliwski ↓

dolny, w którym znajdowały się pomieszczenia dla służby i gospodarcze, stajnie, a także zbrojownia. Cieszyński zamek w czasach swojej świetności pomieścił nawet dwa tysiące polskich i trzystu czeskich rycerzy, tworzących w 1454 r. orszak Elżbiety Habsburżanki, narzeczonej króla polskiego Kazimierza Jagiellończyka. Kolejne inwestycje nastąpiły w czasach księcia Kazimierza II. Zamek niszczone był pożarami w 1484, 1520 i 1603 r., jednak funkcje militarne pełnił jedynie w czasach wojny trzydziestoletniej, kiedy kilkakrotnie zajmowały go różne oddziały wojskowe. Najbardziej brzemienne w skutki było zajęcie zamku przez wojska szwedzkie w 1645 r. oraz jego oblężenie przez wojska habsburskie wiosną 1646 r. Na skutek kilkutyzgodniowego ostrzału artyleryjskiego i podkopów inżynierskich zamek został zniszczony, zanim w końcu Szwedzi zdecydowali się poddać. Księżna Elżbieta Lukrecja już w nim nie zamieszkała, nie dysponowała też środkami na odbudowę zamku. Tym mniej byli tym zainteresowani nowi władcy, Habsburgowie. Na zamku ulokowano siedzibę zarządu dóbr habsburskich, tzw. Komorę Cieszyńską, która wykorzystwała resztki budowli zamkowych do wznoszenia obiektów gospodarczych. Dopiero w 30. latach XIX w., arcyksiążę Karol Habsburg postanowił przekształcić zamek w letnią rezydencję. Wyburzono resztki zamku górnego, za wyjątkiem Wieży Piastowskiej i rotundy św. Mikołaja, której nadano charakter stylowo dopasowany do klasycystycznej architektury zamku myśliwskiego zaprojektowanego przez znanego wiedeńskiego architekta Józefa Kornhäusla. Teren Wzgórza splantowano zakładając romantyczny park. Ostatnim przedsięwzięciem budowlanym było urządzenie w 1914 r. na miejscu wieży ostatecznej obrony sztucznych ruin.

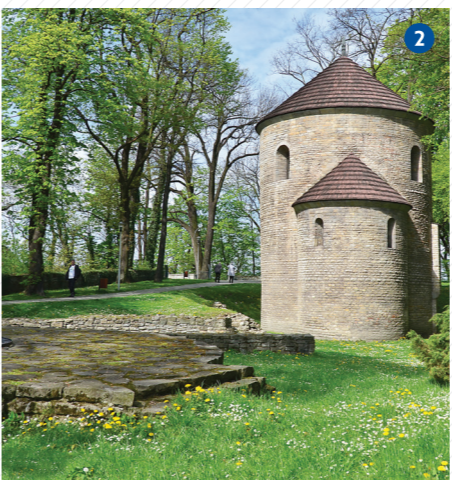

Pozostałości hipotetycznej kuchni zamkowej z XVII w.

2. Rotunda romańska p.w. św. Mikołaja (Wzgórze Zamkowe)

Rotunda jest najstarszym murowanym obiektem sakralnym na terenie Śląska Cieszyńskiego. Została wybudowana w XI w. Składa się z nawy na planie koła oraz półkolistej apsydy od strony wschodniej. W zachodniej części nawy znajduje się empora, wsparta na trzech arkadach kolumnowych. Rotunda pełniła funkcję kaplicy grodowej, ale służyła także mieszkańcom podgrodzia. Po powstaniu murowanego zamku gotyckiego poziom posadzki podniesiono o dwa metry, romańskie okna w apsydzie zamieniono na gotyckie. W czasach, kiedy w księstwie cieszyńskim wyznaniem panującym był luteranizm, kaplicą opiekowali się ewangelicy pastorzy i kaznodzieje zatrudniani przez książy. Po wygaśnięciu dynastii Piastów w 1653 r. rotunda straciła charakter kaplicy zamkowej, tylko dwa razy w roku, na św. Mikołaja i na św. Wacława odbywały się w niej nabożeństwa. W pozostałym okresie służyła jako

Rotunda romańska p.w. św. Mikołaja →

Rekonstrukcja wieży ostatecznej obrony ↑

Wieża ostatecznej obrony, wzniesiona w XIII w., była budowlą pierwotnie o wysokości co najmniej 25 m, na rzucie koła o średnicy 12 m i grubości murów 4,2 m. Wnętrze użytkowe liczy zaledwie 3 m średnicy. Wieża była miejscem schronienia po przełamaniu obrony wałów przez wroga. Przy odpowiedniej ilości wody, żywności i broni w wieży można się było bronić jeszcze jakiś czas, do nadejścia odsieczy.

4. Wieża Piastowska (Wzgórze Zamkowe)

Wieża Piastowska, wybudowana w 2. poł. XIV w., stanowiła najważniejszy element systemu obronnego cieszyńskiego zamku. Zbudowana z kamienia, na planie kwadratu, jest wysoka na prawie 30 m, a składa się z czterech zasadniczych części. Podziemna, stanowiła w przeszłości lochy, dolna liczy 10 m wysokości, a pełniła funkcję gospodarczą. Część środkowa, wysoka na 15 m, zapewne służyła za mieszkanie. Najwyżej położony fragment Wieży Piastowskiej przystosowany był do wypełniania zadań militarnych, co zapewniały m.in. machikuly, oraz obronne blanki (krenelaż). Wewnątrz Wieża Piastowska dzieli się na siedem kondygnacji, połączonych kamiennymi (w części dolnej) i drewnianymi schodami. Grubość muru w części dolnej wynosi 2,5 m, w górnej 1,5 m. Oświetlenie zapewniały wąskie okna, na narożach umieszczono cztery herby piastowskie, autorstwa rzeźbiarza z praskiego warsztatu Piotra Parlera.

Pokonując 120 kamiennych i drewnianych stopni, wspinamy się na taras widokowy urzędu

Wieża Piastowska ↓

magazynu narzędzi potrzebnych do sprawowania sądów bożych, a sporadycznie także broni. W czasie przebudowy zamku w latach 1838–40 rotundę zasypano do połowy, górną część odkryto ceglaniem obmurowaniem, zaprowadzono klasycystyczne podziały elewacji, dopasowane do stylu nowego zamku. Dopiero w czasie II wojny światowej niemieccy archeolodzy odsłoniли pierwotny poziom posadzki, zaczęli usuwać zewnętrzne tynki. Rekonstrukcję, przywracającą pierwotny, romański charakter rotundy zakończono w latach 1947–55. Odsłonięto pierwotne okna, mense ołtarzową oraz fragmenty posadzki, zrekonstruowano emporę. Od 90. lat XX w. na nowo w rotundzie odbywają się nabożeństwa w święto patrona kaplicy, św. Mikołaja.

3. Wieża ostatecznej obrony (Wzgórze Zamkowe)

Wieża ostatecznej obrony, wzniesiona w XIII w., była budowlą pierwotnie o wysokości co najmniej 25 m, na rzucie koła o średnicy 12 m i grubości murów 4,2 m. Wnętrze użytkowe liczy zaledwie 3 m średnicy. Wieża była miejscem schronienia po przełamaniu obrony wałów przez wroga. Przy odpowiedniej ilości wody, żywności i broni w wieży można się było bronić jeszcze jakiś czas, do nadejścia odsieczy.

4. Wieża Piastowska (Wzgórze Zamkowe)

Wieża Piastowska, wybudowana w 2. poł. XIV w., stanowiła najważniejszy element systemu obronnego cieszyńskiego zamku. Zbudowana z kamienia, na planie kwadratu, jest wysoka na prawie 30 m, a składa się z czterech zasadniczych części. Podziemna, stanowiła w przeszłości lochy, dolna liczy 10 m wysokości, a pełniła funkcję gospodarczą. Część środkowa, wysoka na 15 m, zapewne służyła za mieszkanie. Najwyżej położony fragment Wieży Piastowskiej przystosowany był do wypełniania zadań militarnych, co zapewniały m.in. machikuly, oraz obronne blanki (krenelaż). Wewnątrz Wieża Piastowska dzieli się na siedem kondygnacji, połączonych kamiennymi (w części dolnej) i drewnianymi schodami. Grubość muru w części dolnej wynosi 2,5 m, w górnej 1,5 m. Oświetlenie zapewniały wąskie okna, na narożach umieszczono cztery herby piastowskie, autorstwa rzeźbiarza z praskiego warsztatu Piotra Parlera.

Wieża Piastowska i kaplica grodowa | drzeworyt S. Münstera (1541 r.) →

Wzgórze Zamkowe ↓

Kościół parafialny św. Jerzego ↑

ko kaplica przy szpitalu mieszczkańskim. Szpital, a w zasadzie przytułek dla biednych, chorych i starych mieszkańców Cieszyna, był instytucją miejską, ale wspierali go także cieszyńscy książęta. M.in. po likwidacji klasztoru franciszkanów bosych książę Wacław Adam darował miastu w 1545 r. grunt i budynki klasztoru z przeznaczeniem dla szpitala. Piastów przypomina zachowany do dzisiaj zwornik z piastowskim orłem w prezbiterium kościoła św. Jerzego. W późniejszym czasie kościół był wielokrotnie przebudowywany. Parę lat temu kościół został odkryty niezwykłe cenne, XV-w. polichromie, które stanowią świadectwo wysokiej kultury artystycznej dworu Piastów cieszyńskich. Właśnie zakończono nad nimi prace konserwatorsko-restauratorskie.

Wracając ul. Zamkową za torami kolejowymi skracamy w lewo w ul. Młochy. W miejscu, gdzie przechodzi ona w Pl. ks. J. Londzina, przed klasztorem bonifratrów, z lewej strony widzimy

6. Kościół św. Trójcy (Pl. Londzina)

Późnogotycki, z cechami renesansowymi, kościół św. Trójcy został zbudowany w 1594 r., na miejscu drewnianej kaplicy cmentarnej, postawionej przy cmentarzu ofiar zarazy w 1585 r. Po restauracji katolicyzmu jako wyznania panującego w 1609 r. cieszyński książęta pozostawili kaplicę przy cmentarzu w użytkowaniu protestantom (do 1654 r.). Na jego dostawionej w 1864 r. wieży do dzisiaj zachował się z pierwotnego wyposażenia kościółka dzwon z 1641 r. z herbem oraz napisem na cześć ostatniej księżnej cieszyńskiej Elżbiety Lukrecji.

Na wprost kościoła św. Trójcy widać już cieszyński ratusz i rynek, do którego dochodzimy przechodząc krótką ul. J. Matejki. Na rynku najważniejszymi obiektami związanymi z dynastią Piastów jest cieszyński ratusz oraz tzw. domy książęce na rogu ul. Szersznika.

7. Domy książęce (róg Rynku 18 i ul. Szersznika 1–3)

W czasie wojny trzydziestoletniej księżna Elżbieta Lukrecja wielokrotnie musiała opuszczać cieszyński zamek, a w latach 1640–41 kupiła od cieszyńskich mieszczan trzy domy przy Rynku, potem jeszcze jeden. Przeniosiła się do nabytych domów po zniszczeniu zamku w czasie oblężenia w 1646 r., i mieszkała w nich aż do swej śmierci. Rezydencja miała charakter prywatny, ale ozdobiona została m.in. płytkami posadzkowymi z przedstawieniem piastowskiego orła,

dzony obecnie na ostatniej kondygnacji Wieży Piastowskiej. Z góry zobaczyć można obiekty na terenie Cieszyna, które kiedyś związane były z Piastami, a w których zachowały się pamiątki z okresu piastowskiego. Można też i warto je zwiedzić. Należy do nich np. kościół św. Jerzego, do którego można trafić korzystając z windy urządzonej poniżej Zamku Cieszyn albo kierując się od głównego wejścia do zamku w lewo w ul. Zamkową.

5. Kościół parafialny św. Jerzego (ul. Liburnia 1)

Jego początki sięgają średniowiecza, powstał jako kaplica przy szpitalu mieszczkańskim. Szpital, a w zasadzie przytułek dla biednych, chorych i starych mieszkańców Cieszyna, był instytucją miejską, ale wspierali go także cieszyńscy książęta. M.in. po likwidacji klasztoru franciszkanów bosych książę Wacław Adam darował miastu w 1545 r. grunt i budynki klasztoru z przeznaczeniem dla szpitala. Piastów przypomina zachowany do dzisiaj zwornik z piastowskim orłem w prezbiterium kościoła św. Jerzego. W późniejszym czasie kościół był wielokrotnie przebudowywany. Parę lat temu kościół został odkryty niezwykłe cenne, XV-w. polichromie, które stanowią świadectwo wysokiej kultury artystycznej dworu Piastów cieszyńskich. Właśnie zakończono nad nimi prace konserwatorsko-restauratorskie.

Zwornik z piastowskim orłem ↑

Kościół św. Trójcy ↓

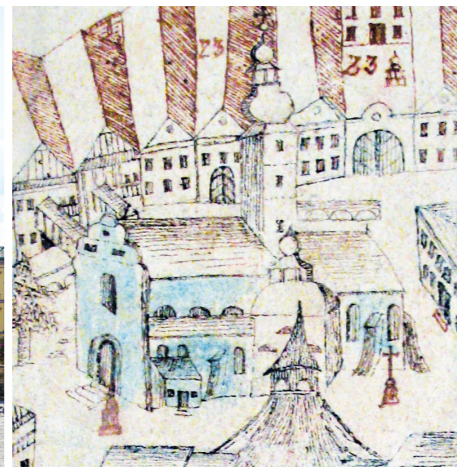

Rynek (1802 r.) ↑ Kamienice przyrynkowe (po 1789 r.) ↓

Ratusz ↑

Pierwotny kościół parafialny przed 1789 r. ↑

Wnętrze kościoła ↑

nocy dobudowano do niego prezbiterium dla zakonników, od południa mniejszą nawę dla wiernych, zaś dotychczasowy kościół stał się nawą poprzeczną. Po przebudowie kościół był długi na 53 m, szeroki na 9,5 m, szeroki na 5,7 m transept liczył ponad 20 m długości. Prosta fasada kościoła wyróżniała się znacznym portalem.

Działalność zakonu dominikanów w Cieszynie przerwało wprowadzenie w księstwie cieszyńskim reformacji ok. 1545 r. Kościół był użytkowany przez protestantów jako drugi kościół miejski, w którym ogłoszono kazania z reguły w języku niemieckim. Po 1609 r. klasztor wraz z kościołem zwrócono dominikanom, odzyskali też folwarki w Mnisztwie i Krasnej. Po wygaśnięciu dynastii Piastów dominikanie korzystali z poparcia szlachty oraz cieszyńskich mieszczan. Istniał też przy kościele Bractwo Różańcowe i Arcybractwo św. Krzyża. W 1789 r. w wielkim pożarze Cieszyna spłonęło prawie całe miasto, w tym kościół parafialny oraz dominikański z klasztorem. Władze postanowiły odbudować miej

zniszczony kościół dominikański i przenieść do niego kościół parafialny, natomiast konwent dominikanów zlikwidowano. Po kościele dominikańskim pozostały fragmentarycznie zachowane w ramionach transeptu gotyckie służki sklepienne z XIII/XIV w. oraz kilka

Posąg nagrobny księcia Przemysława I Noszaka →

gotyckich portali. Pozostał też w niszy w bocznej ścianie prezbiterium posąg nagrobny piastowskiego księcia. Rzeźba pochodzi z przełomu XIV i XV w., jej autorem był rzeźbiarz związany z warsztatem Parlerów. Zapewne przedstawia księcia Przemysława I Noszaka, który był jednym z dobroczyńców kościoła, m.in. urządził tu kaplicę św. Andrzeja. Krypty przodków księcia Przemysława urządzono w prezbiterium, przy samym ołtarzu (teraz w nawie bocznej). Na skutek gruntownej przebudowy kościoła na przełomie XVIII i XIX w. pierwotne krypty zostały zniszczone, podjęte w 1934 r. badania wykazały obecność w podziemiach kościoła licznych, niezwiązanych z sobą krypt grobowych. Jednak stan zachowania znalezionych tutaj szczątków nie pozwalał na zidentyfikowanie żadnej krypty z grobowcami cieszyńskich Piastów.

Wracając na Rynek zapuszczamy się w leżącą tuż obok ratusza ul. Regera, w kierunku pałacu hrabiów Larischów. W zbudowanym na przełomie XVIII i XIX w. gmachu, zwanym też kamienicą Demłowską, mieści się od 1931 r. Muzeum Śląska Cieszyńskiego. Do muzeum wchodzi się przez Park Pokoju.

10. Muzeum Śląska Cieszyńskiego (ul. Regera 6)

Największa kolekcja ruchomych zabytków związanych z cieszyńskimi Piastami znajduje się w zbiorach Muzeum Śląska Cieszyńskiego i stanowi część stałej ekspozycji muzeum.

Cieszynska Madonna ↑

Gomółka (1611 r.) ↑

Najbardziej znanym jest Cieszynska Madonna, odkryta dopiero w 2000 r. Cieszynska Madonna to wykonana z piaskowca figura Najświętszej Marii Panny z Dzieciątkiem o prawie naturalnej wielkości (123 cm). Twórcą Cieszynskiej Madonny był rzeźbiarz należący do warsztatu Piotra Parlera, który wykonał niektóre z najlepszych rzeźb z katedry św. Wita w Pradze, bardzo do Madonny podobne. Obok Madonny można zobaczyć oryginalny herb Piastów cieszyńskich wykuty w kamieniu, zdobiący pierwotnie naroże Wieży Piastowskiej, kamienną inskrypcję ks. Fryderyka Wilhelma z 1624 r. oraz obrazy z różnych kościołów z terenu Śląska Cieszyńskiego z okresu piastowskiego. W sali, nazwanej Salą Piastowską, można zobaczyć m.in. numizmaty bite w mennicach w Cieszynie i Skoczowie w okresie od XIV w. do poł. XVII w. W gablotach znajdują się wykopaliska z terenu Góry Zamkowej, zabytki sztuki i relikty z różnych obiektów sakralnych z terenu Cieszyna, czy fragmenty z dawnego wyposażenia sal na zamku książęcym. Najbardziej efektowne eksponaty dotyczą księcia Adama Waława. Są to reprezentacyjny portret przedstawiający księcia w kirysie, ze szpadą przywieszoną u lewego boku oraz sztandar księstwa cieszyńskiego z 1605 r. z atlasu o wymiarach 1,6 x 2,4 m. Sztandar służył jako chorągiew wojenna księcia, który w 1605 r. został mianowany dowódcą wojsk śląskich, walczących z antyhabsburskimi powstańcami Stefana Bocskaya na Węgrzech. Efektowny jest także sekretarzyk w typie kabinetu, z posiadania Elżbiety Lukrecji.

Opuszczając muzeum przez Park Pokoju kierujemy się w prawo ul. Limanowskiego, następnie, za budynkiem Liceum im. A. Osuchowskiego, w lewo i przy pomniku P. Stalmacha znów w prawo, w dół ul. 3 Maja. Tu, na zakręcie, królując na zboczu górującym nad Mostem Wolności wznosi się pomnik założyciela księstwa cieszyńskiego, Mieszka I.

Muzeum Śląska Cieszyńskiego ↓

Pomnik księcia Mieszka I ↑

11. Pomnik księcia cieszyńskiego Mieszka I (ul. 3 Maja)

Pomnik Mieszka I został odsłonięty 21 czerwca 1931 r. na miejscu pomnika cesarza Franciszka Józefa I z 1908 r. Twórcą pomnika Mieszka I był znany rzeźbiarz krakowski, Jan Raszka, urodzony w Ropicy. Postać Mieszka jest skomponowana w taki sposób, jakby ze swojej wyżyny patrzył w dal, aż poza granice swego kraju, ściskając rękami potężny miecz, ostrzegając zaborczych sąsiadów.

- 1. Piastowski (górny) zamek
- 2. Rotunda romańska p.w. św. Mikołaja
- 3. Wieża ostatecznej obrony
- 4. Wieża Piastowska
- 5. Kościół parafialny św. Jerzego
- 6. Kościół św. Trójcy
- 7. Domy książęce
- 8. Ratusz
- 9. Kościół parafialny św. Marii Magdaleny
- 10. Muzeum Śląska Cieszyńskiego
- 11. Pomnik księcia cieszyńskiego Mieszka I

Cieszynskie Centrum Informacji
Rynek 1, 43-400 Cieszyn | tel. 33 479 42 48
mci@um.cieszyn.pl | api@olza.pl | cieszyn@silesia.travel
www.cieszyn.pl, www.visitCieszyn.com

Informacja Turystyczna Zamku Cieszyn
ul. Zamkowa 3 a, b, c, 43-400 Cieszyn | tel. 33 851 08 21 w. 14
www.zamekcieszyn.pl

Agentura příhraničních informací (Agencja Informacji Przygranicznej)
Hlavní třída 1a, 737 01 Český Těšín, Česká republika (CZ)
tel. +420 558 711 474 | rsts@tesin.cz
www.euregio-teschensis.eu

— Cieszyn —

Tekst: Janusz Spyra
Redakcja: Renata Karpińska
Projekt graficzny: Iwona Cichy
Fotografie: R. Karpińska, P. Halama, J. Kasperczyk

W publikacji wykorzystano zdjęcia z zbiorów Muzeum Śląska Cieszyńskiego oraz z publikacji H. Wawreczka, M. Makowski, J. Spyra „Cieszyn i Czeski Cieszyn na starych widokówkach i fotografiach”, WART, Nebury, 1999.

Wydawca:
Biuro Promocji, Informacji i Turystyki | Urząd Miejski w Cieszynie | Rynek 1, 43-400 Cieszyn
tel. 33 479 424-3, promocja@um.cieszyn.pl

Cieszyn 2018

www.visitCieszyn.com | www.cieszyn.pl

Janusz Spyra

Szlak książąt cieszyńskich – PIASTOWIE –

Związek Cieszyna z Piastami trwał ponad pięć stuleci. W państwie pierwszych Piastów gród na Wzgórzu Zamkowym był siedzibą kasztelana, którego zadaniem była obrona południowej granicy państwa Polan. Po podziale Śląska pomiędzy członków rodu Piastów kasztelania cieszyńska wchodziła w skład księstwa opolsko-raciborskiego. W tym okresie pod zamkiem ukształtowało się podgórze, które stopniowo rozwinęło się w miasto Cieszyn. Ok. 1290 r. powstało samodzielne księstwo cieszyńskie, cieszyński zamek stał się siedzibą dworu książęcego Mieszka I, zaś Cieszyn miastem książęcym, znajdującym się pod bezpośrednią opieką władcy. W czasach Mieszka I miasto rządziło się prawami miejskimi przejętymi z Lwówka Śląskiego, wewnętrzny ustrój Cieszyna ostatecznie ukształtował się po przyjęciu prawa magdeburskiego w 1364 r. Na czele władz miejskich stanął burmistrz i rada miejska. W tymże roku książę Przemysław I Noszak potwierdził przywileje miasta.

Dokument pergaminowy księcia Bolesława I z jego pieczęcią (1426 r.) ↓

Książę pobierał opłaty od wszelkiej działalności gospodarczej prowadzonej przez kupców i rzemieślników, jak też od miasta jako całości. Jego syn i następca Bolesław I nadał Cieszynowi w 1416 r. tzw. wielki przywilej, na mocy którego mieszczanie mogli dziedziczyć majątki do czwartego pokolenia w linii męskiej i żeńskiej oraz nabywać dobra ziemskie. Rzemieślnicy i cechy zostały podporządkowane Radzie Miejskiej, bez jej wiedzy nikt nie mógł wykonywać zajęcia w odległości jednej mili od miasta (prawo milowe). Bolesław I zmarł w 1431 r. pozostawiając czwórkę małoletnich synów, w których imieniu władzę przez dziesięć lat sprawowała wdowa Ofka.

